

■ **4-5 MEI** HAGENAAR JURGEN SCHOUTEN (55) ZAG HET LEED VAN ZIJN OUDERS EN GROOTOUDERS EN MOEST ZELF OOK HULP ZOEKEN

'De oorlog beheerste mijn leven'

Bij wie oorlog heeft meegemaakt, staan de gebeurtenissen van toen voor altijd in het geheugen gegrift. Getuigen van de Tweede Wereldoorlog en conflicten waarbij Nederland erna betrokken was, delen de beelden die ze nooit meer vergeten. Vandaag deel 3: Jurgen Schouten (55) vertelt over zijn vier grootouders die in het verzet zaten.

door **Koen van Eijk**

Jurgen Schouten groeide op in het huis van zijn oma, Jo Hendrichs, naar wie in Den Haag een straat is vernoemd. Zij was verpleegster in het Haagse Rode Kruis Ziekenhuis en behandelde verzetsmensen. Ze ondernam gevaarlijke tochten als koerier,

waarbij ze een keer brutaalweg een lift vroeg aan Duitse soldaten in een vrachtauto. Dat ze een pak geld voor

het verzet in Utrecht bij zich had, wisten ze niet. Verblind door haar charmante voorkomen wilden de heren haar zelfs voor de deur afzetten. Wijselijk koos ze een andere plaats om de truck te verlaten.

In die bange dagen kreeg ze een relatie met de Hongaar Andor Kaszó, die ook in het verzet zat. Ze trouwden in het geheim. Kaszó bracht geallieerde piloten via Frankrijk naar Spanje. „Mijn moeder werd geboren als onderduikbaby, want mijn opa en oma werden allebei gezocht door de Gestapo.”

'Verzetshuwelijk'

Het huwelijk hield geen stand. „Het was een verzetshuwelijk. Ze leefden onder druk van gevaar. Steeds het risico om gepakt en gefusilleerd te worden. Als er dan een vonk overslaat, snap ik heel goed dat je denkt: waarom gaan we er niet voor? Na de oorlog was alles anders. Diezelfde intensiteit was er niet meer. Mijn oma heeft

altijd met respect over mijn opa gesproken. Zelf heb ik hem maar één keer gezien.”

In het grote huis van oma Jo woonden onderduikers en na de oorlog zaten er huurders in. Ook de ouders van Jurgen betrokken een deel van de woning. Jurgen

'Een ander begreep niet wat er in mij zat'

bracht er zijn jeugd door. „Zo ben ik opgegroeid bij mijn grootmoeder. Zij vertelde mij veel verhalen over de

oorlog. Je hoort dat wel vaker: dat mensen die heftige dingen hebben meegemaakt, niets vertellen tegen hun eigen kinderen, maar wel tegen hun kleinkinderen. Misschien omdat het dan 'gewoon verhalen' zijn, spannende verhalen, ik weet het niet.”

'Bikkel'

Hij beschouwt zijn bijzondere oma als 'een bikkel', die vlak voor het uitbreken van de oorlog in Nederland vertrok naar Finland om daar gewonden uit de Fins-Russische oorlog te verzorgen. Bij terugkomst was Nederland bezet. De SS had de eerste verdieping van 'haar' ziekenhuis in Den Haag in bezit genomen, de vleugel met de operatiekamers. „Ze heeft ze er gewoon uit geschopt. Ophoepelen, wegwezen, en dat deden ze... Levensgevaarlijk.”

Zijn moeder Minka Kaszó trouwde later met Haagsche Courant-journalist Robert Schouten. Ook diens ouders hadden onderduikers in

Jurgen Schouten met een foto van hem als kind op schoot bij zijn vader. Links opa Louis Schouten.

FOTO
MATTY VAN
WIJNBERGEN

huis gehad. Oma Toos Schouten bewaarde haar hele leven zorgvuldig het koffertje van een Joodse onderduiker in de hoop dat het zou worden opgehaald. „Ze zijn verraden, maar gelukkig hadden ze op dat moment geen onderduikers.”

V2-raket

Oma Toos verloor een oog toen een afgezwaaide V2-raket hun huis vernielde. „Ze wilde hoedenmaakster worden, maar dat heeft ze nooit kunnen worden omdat ze geen diepte meer kon zien. Die oorlog heeft het leven van al mijn grootouders voorgoed veranderd.”

En ook dat van zijn eigen

ouders. Zijn moeder kreeg psychische klachten en ook zijn vader gaf op latere leeftijd toe een litteken aan de trauma's van zijn ouders te hebben overgehouden. Ook bij Jurgen, derde generatie, is de oorlog onder zijn huid gekropen. „Ik kreeg zo veel belangstelling voor de oorlog, dat die mijn leven beïnvloedde. Ik ging lezen, onderzoeken, ik wilde dingen weten. Ik struinde als kind door de duinen bij de bunkers.”

Bij ARQ Centrum '45, waar mensen met oorlogstrauma's worden behandeld, kreeg Jurgen uiteindelijk hulp voor wat 'transgenerationale oorlogsproble-

matiek' wordt genoemd. „Niet iedereen is hetzelfde en niet iedereen zal er evenveel last van hebben, maar de oorlog heeft mijn leven in elk geval enorm beïnvloed.”

Depressies

Als kind kreeg hij last van depressies. „Ik heb nooit goed kunnen functioneren in banen en op scholen. Er was ook geen begrip voor.” Relaties waren soms een probleem. „Ik liep ertegenaan dat een ander niet begreep wat er in mij zat. En ik moest leren dat een ander dat niet heeft. Nu weet ik dat.”

Rond zijn dertigste liep hij helemaal vast. Dankzij de

hulp van de psychiater krabbelde hij op. „Ik heb lang geworsteld. Wat betreft de Tweede Wereldoorlog heb ik nu wel rust gevonden.”

Later werd hij lid van de Vereniging Kinderen van Verzetsdeelnemers 1940-1945. „De vereniging is er ook voor latere generaties. Ik ontmoet er mensen met vergelijkbare ervaringen.”

Naar 4 mei leeft hij in alle rust toe. Met in zijn hoofd de woorden van zijn stoere oma. „Zij zei dat je niet moet treuren om de doden, maar hen moet waarderen en respecteren omdat zij gevochten hebben voor onze vrijheid. Voor die vrijheid ben ik hun zeer dankbaar.”



'MIJN OMA SCHOPTE DE SS'ERS ERUIT... LEVENSGEVAARLIJK'